



Wnioski z IV seminarium projektowego „Raportowanie danych do rankingu Times Higher Education (THE)”

Warszawa, 28.02.2020 r.

Status dokumentu:

opracowanie do użytku wewnętrznego, dla uczestników IntVP

W nawiązaniu do wystąpień i dyskusji podczas zorganizowanego w ramach „*International Visibility Project (IntVP)*” IV seminarium projektowego, przekazujemy Państwu zebrane przez Zespół Wykonawczy uwagi i sugestie związane z raportowaniem danych na potrzeby *THE World University Rankings* (THE). Wyrażamy przekonanie, że ułatwi to Państwu analizę danych uczelni (za rok 2018) i ich opracowanie na potrzeby rankingowe THE. Przypominamy, że dane te należy przesłać do THE w terminie do 30 marca br.

1. Przygotowując dane dla THE należy pamiętać, że jest to instytucja brytyjska, która funkcjonuje w systemie odmiennym od polskiego, a jej rankingi uczelni oparte są na anglosaskich znaczeniach pojęć (np. kadry uczelni, stopni) oraz zasadach działania brytyjskich uczelni (np. finansowanie działalności badawczej). Dlatego raportując dane na potrzeby *THE World University Rankings* w żadnym wypadku nie należy mechanicznie przynosić do portalu THE danych z systemu POL-on.

Dla wyjaśnienia: Używa się powszechnie określenia „ranking THE”, ale warto pamiętać, że *THE World University Rankings* (publikowany na łamach tygodnika *Times Higher Education*) to znak towarowy, którego właścicielem jest firma *THE World Universities Insights*, wyspecjalizowana w usługach marketingowych na rzecz instytucji szkolnictwa wyższego w różnych krajach.

2. Jednym z ewidentnych przykładów różnicy między systemami anglosaskim i polskim jest kwestia tzw. professional doctorates, do których THE zalicza medical doctorates (MD). Kategoria ta ma istotne znaczenie z punktu widzenia wskaźników rankingu THE, a zatem również oceny uczelni w tym rankingu: waga „doctorates-awarded-to-academic-staff

ratio” to 6%, waga „doctorate-to-bachelor’s ratio” to 2,25%, a *professional doctorates* są ujęte w tych wskaźnikach¹.

Należy zwrócić uwagę, że programy studiów medycznych w jęz. angielskim oferowane przez polskie uczelnie, które uczestniczą w projekcie IntVP, prowadzą do uzyskania „stopnia” MD (zob. aneks 1), a osoby, które uzyskały MD powinny być wliczone do grupy *professional doctorates*. Wspomniane uczelnie powinny również wnikliwie rozważyć czy wśród ich programów studiów w jęz. polskim znajdują się takie, które należałoby uznać za równoważne programom „studiów MD” w jęz. angielskim, a – w konsekwencji – czy niektórzy absolwenci programów w jęz. polskim powinni być doliczeni do absolwentów uzyskujących „stopień MD”.

3. Pojęcie kadry akademickiej (*academic staff*) stosowane w rankingu THE nie obejmuje kadry badawczej (*research staff*) uczelni – oznacza to, że termin „kadra akademicka” z rankingu THE nie jest tożsamy z kategorią nauczycieli akademickich w polskim systemie szkolnictwa wyższego. W czołowych brytyjskich uczelniach (Oxford, Cambridge) liczebność kadry badawczej jest ponad 2-krotnie większa od liczebności kadry akademickiej; w uczelniach brytyjskich z drugiej setki rankingu THE proporcje te ulegają odwróceniu, jednak liczebność kadry badawczej jest nadal znacząca. Kwestia zaliczenia odpowiednich osób do kadry akademickiej albo kadry badawczej uczelni ma ogromne znaczenie dla wartości wskaźników w rankingu THE.

Większa kadra akademicka jest:

- a) korzystna dla uczelni z punktu widzenia wskaźnika *staff-to-student ratio*,
- b) niekorzystna z punktu widzenia wskaźników *doctorates-awarded-to-academic-staff ratio*, *institutional income*, *research income* oraz *industry income*,
- c) niekorzystna z punktu widzenia wskaźnika *research productivity*, w którego mianowniku jest suma kadry akademickiej i kadry badawczej.

Oznacza to, że waga wskaźnika, dla którego większa liczebność kadry akademickiej jest korzystna (pkt a), wynosi tylko 4,5%, podczas gdy łączna waga wskaźników, dla których większa liczebność kadry jest niekorzystna (pkt b) to aż 16,75%, zaś doliczając jeszcze wagę wskaźnika z pkt. c (niekorzystny wpływ liczebności kadry akademickiej i liczebności kadry badawczej) otrzymujemy w sumie 22,75%.

Do kadry akademickiej (obejmującej w systemie angloamerykańskim osoby ze stopniem doktora) nie powinni być wliczani w szczególności lektorzy, instruktorzy i bibliotekarze, a w przypadku osób realizujących granty badawcze należy rozważyć czy ich czas pracy - w pełni lub w części, w zależności od wymiaru FTE (*full-time equivalent*) - nie powinien być zaliczony raczej do kadry badawczej, a nie do kadry akademickiej.

¹ Zob. definicje *Number of doctorates awarded* (s. 21-22) oraz *Number of professional doctorates awarded* (s. 22) w “Data Collection Portal Guide” (w załączeniu).

4. Metodyka rankingu THE przewiduje wyłączenie czasu pracy przeznaczonego na prace o charakterze organizacyjnym/administracyjnym z wymiaru FTE (*full-time equivalent*) tzw. funkcyjnych nauczycieli akademickich (rektorzy, prorektorzy, dziekani etc.), wliczanego do liczebności kadry akademickiej lub kadry badawczej uczelni². Liczebność kadry według FTE powinna odpowiadać wymiarowi czasu pracy przeznaczonego na działalność dydaktyczną i działalność badawczą. (Podobne zasady odnoszą się do lekarzy klinicyistów zatrudnionych na stanowiskach akademickich).

Uwzględnienie tej zasady w sposób, który nie wymagałby nieproporcjonalnie dużych obciążeń administracyjnych, mogłoby być oparte na wykorzystaniu informacji o zmniejszeniu pensum w związku z pełnioną funkcją o charakterze administracyjnym, tj. obniżenie FTE dla nauczyciela akademickiego proporcjonalne do procentowego zmniejszenia pensum. W przypadku nauczycieli akademickich, którym obniżono wymiar pensum ze względu na realizowany projekt badawczy, wartość procentowego zmniejszenia pensum mogłaby być wykorzystana do podziału FTE dla pracownika na część uwzględnioną w kadrze badawczej oraz część uwzględnioną w kadrze akademickiej (pozostała część pensum).

5. Jeżeli chodzi o modele finansowania działalności naukowej, które ogólnie można podzielić na model finansowania konkursowego oraz model finansowania ogólnego (*general funding*), to można stwierdzić, że metodyka rankingu THE faworyzuje uczelnie z państw, w których dominuje pierwszy z tych modeli. Model funkcjonujący w Polsce jest modelem mieszanym: z jednej strony część środków na finansowanie badań jest rozdysponowywana w drodze konkursowej (NCN, NPRH, FNP); z drugiej strony, uczelnie otrzymują subwencję (do 2018 r. - dotację) w części na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego. Subwencja w tej części nie stanowi „ogólnego finansowania” (*general funding*) w czystej postaci, ponieważ jej wysokość zależy nie tylko od liczby pracowników prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie, ale również od kategorii naukowej uczelni w tej dyscyplinie, której określenie zawiera element rywalizacji między uczelniami.

Ponadto, część subwencji może być rozdysponowywana na uczelni w trybie konkursowym czy przeznaczana na dofinansowanie projektów badawczych (nawet już od etapu przygotowywania wniosku, dofinansowanie typu „granty na granty”) i mogłaby być wykazana jako *research income*. Należy zwrócić uwagę, że przychody z działalności badawczej stanowią część przychodów ogółem, a zatem wpływają na wartości dwóch wskaźników rankingowych: *research income* (waga 6%) i *institutional income* (waga 2,25%).

² Zob. odpowiedź na pytanie 34 w „Data Collection Portal Guide”, s. 34.

6. W uczelniach brytyjskich z pierwszej setki rankingu THE udział przychodów z działalności badawczej w przychodach ogółem wynosi od 26% do 33% (przy czym okazuje się, że w Oxford i Cambridge udział ten wynosi ok. 26%). Według danych POL-on, w przypadku polskich uczelni sklasyfikowanych w rankingu THE, które odznaczają się najwyższym udziałem przychodów z działalności badawczej w przychodach ogółem wartości tego wskaźnika wynosiły, odpowiednio, 33%, 26%, 24%, 22% i 21%. Mimo że wartości wskaźnika przychodów z działalności badawczej tych polskich uczelni są zbliżone do wartości wspomnianego wskaźnika dla uczelni brytyjskich, występuje ogromna różnica pomiędzy tymi uczelniami jeżeli chodzi o relację kadry badawczej do kadry akademickiej (polskie uczelnie praktycznie nie wykazują kadry badawczej).

Ponadto, warto zwrócić uwagę na małe zróżnicowanie relacji przychodów z grantów badawczych do kadry badawczej (*research staff*) w brytyjskich uczelniach z Top-300 rankingu THE (liczebność kadry badawczej: od 350 do 4 010 FTE), wahające się w przedziale od 180 tys. dol. „międzynarodowych” (tj. według parytetu siły nabywczej) dla University of Birmingham i Cardiff University do ok. 240 tys. dol. międzynar. (University of Edinburgh, University of Glasgow, University of Leeds). Relacja przychodów z działalności badawczej do kadry badawczej w Oxford i Cambridge kształtuje się na poziomie ok. 210 tys. dol. międzynar., tj. w środku ww. przedziału. Największe polskie uczelnie wykazują przychody z działalności badawczej w kwocie ponad 100 mln dol. międzynar., większość polskich uczelni notowanych w rankingu THE – w przedziale 40-80 mln dol. międzynar., a jednocześnie nieadekwatną do tych przychodów (czasami nawet zerową) liczebność kadry badawczej.

Sprawozdawane przez polskie uczelnie przychody z działalności badawczej mogą stanowić dodatkowe uzasadnienie dla odmiennego klasyfikowania nauczycieli akademickich (ich czasu pracy wyrażonego w FTE) od dotychczas stosowanego na potrzeby rankingu THE, tj. dla zwiększenia liczebności kadry badawczej i równoważnego zmniejszenia kadry akademickiej. (W 2018 r. kurs dolara „międzynarodowego”, który jest stosowany do wyrażenia kwot w złotych roku 2018 wg parytetu siły nabywczej, wynosił 1,7773 zł).

7. Przychody z działalności badawczej pochodzące z sektora przedsiębiorstw stanowią zarówno część przychodów z działalności badawczej, jak i część przychodów ogółem uczelni, a zatem są uwzględniane w trzech wskaźnikach: *industry income* (waga 2,5%), *research income* (waga 6%) i *institutional income* (waga 2,25%). Oczywiście wpływ przychodów z sektora przedsiębiorstw na wartości dwóch ostatnich wskaźników jest tym mniejszy, im mniejszą część odpowiedniego agregatu przychodów stanowi ta kategoria przychodów.

Informacje o przychodach uczelni pochodzących z sektora przedsiębiorstw nie są sprawozdawane do państwowych systemów informacji o szkolnictwie wyższym (POL-on w Polsce, HESA w W. Brytanii). Gromadzenie odpowiednich informacji na ten temat należy zatem do uczelni. W wielu konkursach NCBiR bezpośrednim beneficjentem grantu jest przedsiębiorstwo, które następnie zawiera umowę na realizację badań z

uczelnia – środki pozyskane w ten sposób stanowią przychody z działalności badawczej pochodzące z sektora przedsiębiorstw (industry income w nomenklaturze THE).

8. Zwracamy uwagę, że dane z bazy Scopus wykorzystywane na potrzeby rankingu THE zostaną „zamrożone” 30 marca 2020 r. Uczelnie mają już niewiele czasu na sprawdzenie czy odpowiednie wersje afiliacji, podawane w publikacjach przez ich pracowników (dokumenty typu article, review, conference paper, book i book chapter z lat 2015-2019) zostały przyporządkowane do właściwych profili uczelni w bazie Scopus oraz na ew. zgłoszenie brakujących afiliacji. Szczególnie istotne jest zaliczenie do dorobku uczelni publikacji o wysokich wskaźnikach cytowani (FWCI – *field weighted citation impact*). Wskaźniki wyznaczone na podstawie informacji z bazy Scopus mają dużą wagę: *citations* – 30%, *research productivity* – 6%, *international collaboration* – 2,5%.

9. Duży wpływ na wynik uczelni w rankingu THE ma ankietowe badanie reputacji – łącznie 33% (w tym *teaching reputation* – 15%, *research reputation* - 18%). Badanie to ma niski współczynnik *response rate* (niewielki odsetek ankietowanych udziela odpowiedzi). Z myślą o rankingu w kolejnych latach, warto już teraz zainteresować pracowników uczelni badaniem reputacyjnym oraz rozpowszechnić wśród nich informację o jego znaczeniu dla pozycji uczelni w rankingach.

10. Należy mieć świadomość, że system POL-on ma inne cele niż sprawozdawczość rankingowa, w związku z tym odpowiednie odwzorowanie pozycji uczelni wymaga gromadzenia przez samą uczelnię dodatkowych informacji oraz właściwej interpretacji posiadanych danych (w szczególności dot. kadry zagranicznej, studentów z zagranicy, kadry uczelni w podziale na *academic staff* i *research staff* w rozumieniu THE, *professional doctorates*, przychodów z działalności badawczej i przychodów z działalności badawczej pochodzących z sektora przedsiębiorstw). Dlatego, powtarzamy, raportując dane dla THE nie należy mechanicznie kopiować danych z POL-onu.

11. Lider *International Visibility Project (IntVP)*, Fundacja Edukacyjna Perspektywy, uruchomiła dla uczelni uczestniczących w projekcie platformę wymiany dobrych praktyk - w zakresie interpretacji zakresu danych, które mają być dostarczone na potrzeby rankingu THE. Fundacja chętnie udzieli zainteresowanym uczelniom dodatkowych wyjaśnień w tym zakresie.

Będziemy w szczególności do dyspozycji uczelni w ostatniej dekadzie bieżącego miesiąca (20-27 marca). Zapraszamy serdecznie – po wcześniejszym umówieniu się - do siedziby Fundacji w Warszawie, ul. Nowogrodzka 31 (wejście od ul. Parkingowej), pok. 415. Zgodnie z zasadami realizacji *IntVP*, zapewniona jest oczywiście poufność konsultacji.

Kontakt:

Waldemar Siwiński, kierownik projektu, 601 363 279, w.siwinski@perspektywy.pl
Magdalena Chróstna, sekretarz projektu, 509 109 338, m.chrostna@perspektywy.pl

Uwaga: Metodologia THE World University Rankings znajduje się na stronie:
<https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/world-university-rankings-2020-methodology>

Aneks 1.

Przykłady programów studiów medycznych w jęz. angielskim oferowanych przez uczelnie uczestniczące w projekcie IntVP, które prowadzą do uzyskania „stopnia” MD:

- Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego:
https://welcome.uj.edu.pl/en_GB/programmes/md
- Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu:
https://www.umk.pl/en/admissions/in_english/medicine/
- Gdański Uniwersytet Medyczny: <https://admission.mug.edu.pl/1447.html>
- Uniwersytet Medyczny w Białymstoku:
https://www.umb.edu.pl/en/s,8982/Admission_requirements
- Warszawski Uniwersytet Medyczny:
<https://2wl.wum.edu.pl/en/node/add/page/admissions-6-year-md-degree-program>

Załącznik

THE Data Collection Portal Guide